

Federaal
Planbureau

Economische analyses en vooruitzichten

RAPPORT - 12229

Raming van de potentiële groei en de output gap voor België

Rapport voor de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven

September 2020

Vanessa LUTGEN, vl@plan.be

Belliardstraat 14-18
1040 Brussel

E-mail: contact@plan.be
<https://www.plan.be>

Het Federaal Planbureau

Het Federaal Planbureau (FPB) is een instelling van openbaar nut die beleidsrelevante studies en vooruitzichten maakt over economische, socio-economische en milieuvraagstukken. Daarnaast bestudeert het de integratie van die vraagstukken in een context van duurzame ontwikkeling. Het stelt zijn wetenschappelijke expertise onder meer ter beschikking van de regering, het Parlement, de sociale gesprekspartners, nationale en internationale instellingen.

De werkzaamheden van het FPB worden steeds gekenmerkt door een onafhankelijke benadering, transparantie en aandacht voor het algemeen welzijn. De kwaliteit van de gegevens, een wetenschappelijke methodologie en de empirische geldigheid van de analyses staan daarbij centraal. Tot slot zorgt het FPB voor een ruime verspreiding van de resultaten van zijn werkzaamheden en draagt zo bij tot het democratisch debat.

Het Federaal Planbureau is EMAS en Ecodynamische Onderneming (drie sterren) gecertificeerd voor zijn milieubeheer.

<https://www.plan.be>

e-mail : contact@plan.be

Overname is toegestaan, tenzij voor handelsdoeleinden, mits bronvermelding.
Verantwoordelijke uitgever: Philippe Donnay

Federaal Planbureau

Belliardstraat 14-18, 1040 Brussel

tel.: +32-2-5077311

e-mail : contact@plan.be

<https://www.plan.be>

Raming van de potentiële groei en de output gap voor België

September 2020

Vanessa LUTGEN, vl@plan.be

Abstract - Dit rapport presenteert ramingen van de potentiële groei en de output gap voor België. Die ramingen zijn gebaseerd op een technische actualisering van de middellangetermijnvooruitzichten van juni die het Federaal Planbureau in september 2020 heeft gemaakt. De verkregen resultaten worden ook vergeleken met de resultaten die de Europese Commissie in mei heeft gepubliceerd.

1. Inleiding

Dit rapport is opgesteld naar aanleiding van de schriftelijke vraag van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven aan de Commissaris bij het Plan op 5 juni 2020. Dat verzoek is tweeledig. Enerzijds vragen de leden aan het Federaal Planbureau (FPB) een raming van de potentiële groei en de daaruit resulterende output gap. Anderzijds willen zij weten in hoeverre deze ramingen afwijken van de door de Europese Commissie (EC) gepubliceerde ramingen.

Om deze ramingen op te stellen, hebben we gebruikgemaakt van een technische actualisering van de middellangetermijnvooruitzichten van juni 2020. Die actualisering houdt, voor 2020 en 2021, rekening met de resultaten van de economische begroting van september 2020.

Het potentieel bbp is het maximale duurzame productieniveau op middellange en lange termijn, zonder druk op de productiefactoren en dus verenigbaar met een stabiele prijs- en looninflatie. Dat theoretische concept kan niet rechtstreeks worden gemeten.

Er zijn verschillende benaderingen mogelijk om de potentiële groei te ramen, zowel statistische benaderingen (uni- of multivariate filters) als structurele benaderingen (vectorautoregressie, productiefunctie).¹ De door het FPB gebruikte methodologie stemt overeen met de methodologie die door de EC is ontwikkeld op basis van een productiefunctiebenadering.² Het FPB gebruikt voor zijn ramingen echter zijn eigen databanken en voegt daar de cijfers van zijn economische vooruitzichten aan toe. Daardoor is de raming van het potentieel bbp volledig coherent met de middellangetermijnprojectie.

Het is belangrijk op te merken dat de raming van de potentiële productie onderhevig is aan grote onzekerheden. Naast de keuze van de benadering en de gebruikte parameters hangt de raming immers ook af van de definitie van de gegevens en hun vooruitzichten op korte-middellange termijn (onderliggend macro-economisch scenario).

Tot slot zijn de hier voorgestelde resultaten een eerste raming van de potentiële groei en de output gap naar aanleiding van de COVID-19-crisis. Naarmate de onzekerheden over de impact van de crisis afnemen, kunnen mogelijk belangrijke herzieningen plaatsvinden.

Dit rapport is als volgt opgebouwd. Na een korte toelichting over de methode om de potentiële groei te ramen, worden de resultaten van onze ramingen voorgesteld. Tot slot worden ze vergeleken met de resultaten die de EC in haar lentevooruitzichten (mei 2020) heeft gepubliceerd.

---

¹ Zie, bijvoorbeeld, Anderson et al. (2014) of Lequien en Montaut (2014) voor een beschrijving van de verschillende benaderingen die kunnen worden gebruikt.

² Zie Havik et al. (2014) voor de meest recente voorstelling van de EC-benadering. Deze methode (ook *common methodology* genoemd) is ontwikkeld binnen de *Output Gaps Working Group*, werkgroep van het *Economic Policy Committee*.

2. Methode voor de beoordeling van de potentiële groei en verschillen ten opzichte van de Europese Commissie

In tegenstelling tot het bbp, waarvoor observaties beschikbaar zijn in de nationale rekeningen, is de potentiële output niet rechtstreeks waarneembaar. Om een raming te krijgen, gebruiken we dezelfde benadering als de EC, namelijk een Cobb-Douglas-productiefunctie met drie factoren: de kapitaalvoorraad (K), de trendmatige totale factorproductiviteit (TFP) (A^*) en de potentiële werkgelegenheid (L^*). Concreet voldoet de potentiële productie aan de vergelijking:

$$YOPOT = A_t^* K_t^\alpha L_t^{1-\alpha} \quad \text{met } \alpha = 0,35 \quad (1)$$

De kapitaalvoorraad komt rechtstreeks uit de nationale rekeningen.

Om de trendmatige TFP te verkrijgen, wordt eerst de effectieve TFP berekend op basis van de voorgaande formule, waarbij de potentiële werkgelegenheid wordt vervangen door het arbeidsvolume uit de nationale rekeningen en de potentiële productie door het bbp.³ Om de cyclus te scheiden van de trend wordt een *Kalman-filter* gebruikt, die gebruikmaakt van de veronderstelde relatie tussen de TFP-cyclus en een indicator van de capaciteitsbezetting, gebaseerd op enquêtegegevens.

De potentiële werkgelegenheid (in uren) wordt berekend als het product van vier factoren: de gemiddelde trendmatige arbeidsduur, de trendmatige participatiegraad, de bevolking op arbeidsleeftijd (15-74 jaar) en de werkloosheidsgraad die overeenstemt met een stabiele looninflatie (de NAWRU). De bevolking op arbeidsleeftijd kan rechtstreeks worden waargenomen. Om de cyclus te scheiden van de waarnemingen van de gemiddelde arbeidsduur en de participatiegraad wordt een *Hodrick-Prescott-filter* gebruikt. Tot slot wordt de NAWRU verkregen via een *Kalman-filter* die gebruikmaakt van een Phillips-curve, die de evolutie van de looninflatie koppelt aan de werkloosheidskloof.⁴

De output gap wordt berekend als het verschil tussen het effectief bbp (in volume) en de potentiële productie (in volume), in procent van deze laatste:

$$ygap_t = \frac{YO_t - YOPOT_t}{YOPOT_t} \quad (2)$$

In de middellangetermijnvooruitzichten beschikt het FPB over trajecten voor alle variabelen die worden gebruikt bij de raming van de potentiële output en de output gap tot 2025. Het FPB gebruikt de door de EC ontwikkelde filters over de volledige projectieperiode. De EC beschikt zelf slechts over een projectie tot 2021. Aan de hand van econometrische methodes (bv. autoregressieve processen) is het mogelijk om een projectie van bepaalde variabelen te krijgen voor drie bijkomende jaren (tot 2024). De EC veronderstelt dat de NAWRU stabiel is tussen 2022 en 2024.⁵ Aan de hand van die gegevens kan de potentiële

³ Hetzij $A_t = \frac{YO_t}{K_t^\alpha L_t^{1-\alpha}}$

⁴ Gedefinieerd als het verschil tussen de waargenomen werkloosheidsgraad en de NAWRU.

⁵ De EC koppelt de NAWRU ook aan een anker in $t+10$.

groei tot 2024 worden geraamd. Voor de berekening van de output gap legt de EC een regel op om die lineair te dichtten tussen 2021 en 2024.⁶

De definitie van sommige onderliggende gegevens voor de raming van de potentiële groei verschilt ook. Het belangrijkste verschil betreft de definitie van de werkloosheid: het FPB gebruikt zijn eigen definitie, die overeenstemt met het administratief concept, terwijl de EC de Eurostat-definitie hanteert. De werkloosheidsgraad en de participatiegraad zijn dan ook verschillend.

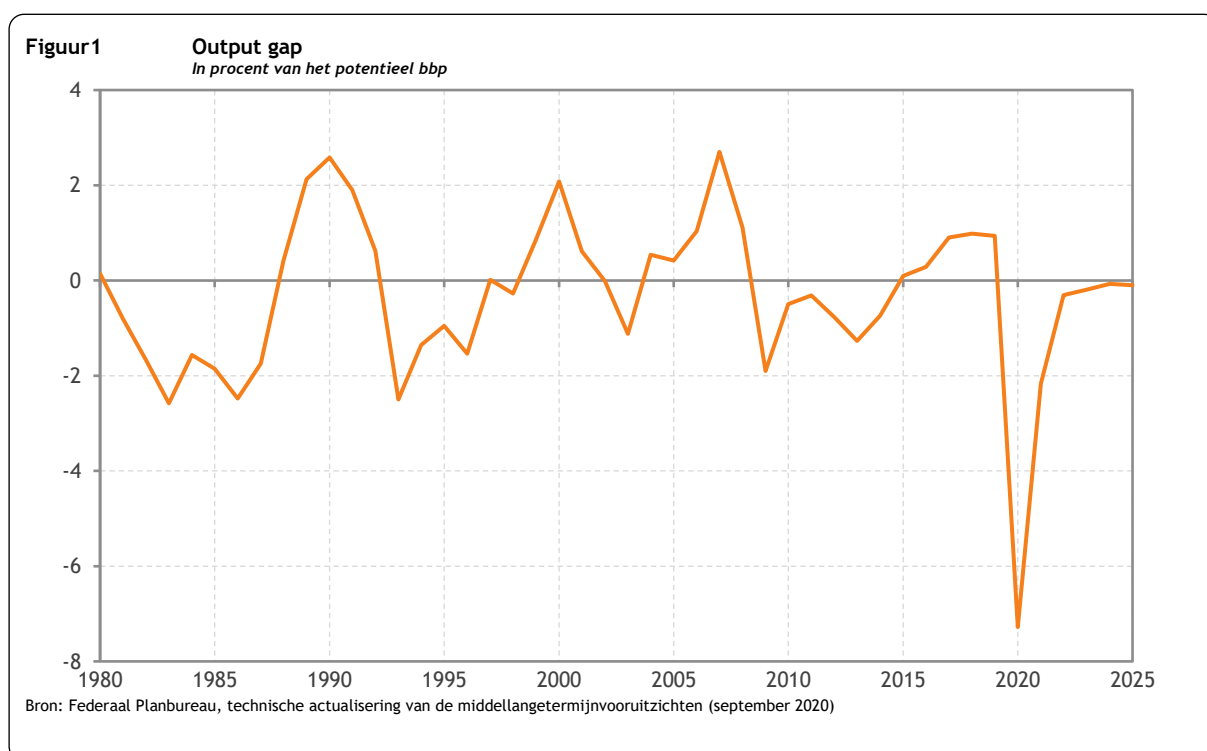
---

⁶ Een geïnduceerde effectieve groei kan dus worden berekend, om de coherentie van de hypothesen te beoordelen.

3. Raming van de potentiële groei en de output gap

Om deze ramingen op te stellen, hebben we gebruikgemaakt van een technische actualisering van de middellangetermijnvooruitzichten van juni 2020. Die actualisering houdt voor 2020 en 2021 rekening met de resultaten van de economische begroting van september 2020.

Dat macro-economische scenario gaat uit van een forse daling van de activiteit in 2020, gevolgd door een herstel in 2021 en 2022. Vanaf 2023 zou de economische groei vergelijkbaar zijn met de groei in onze vooruitzichten van vóór de COVID-19-crisis.

Tabel 1 Effectieve en potentiële bbp-groei en de output gap ⁷

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Effectieve groei	1,5	2,0	1,5	1,4	-7,4	6,5	3,1	1,3	1,3	1,1
Potentiële groei	1,3	1,3	1,4	1,4	0,8	0,9	1,2	1,2	1,2	1,1
Output gap	0,3	0,9	1,0	0,9	-7,3	-2,2	-0,3	-0,2	-0,1	-0,1

Bron: Federaal Planbureau, technische actualisering van de middellangetermijnvooruitzichten (september 2020)

Door de sterke daling van de economische activiteit, zou de output gap dit jaar -7,3 % bedragen, tegenover +0,9 % in 2019 (zie figuur1 en tabel 1). De output gap heeft dus een historisch laag niveau bereikt. In de daaropvolgende jaren zou de verwachte effectieve groei boven de potentiële groei uitkomen (zie tabel 1), waardoor de output gap geleidelijk aan kleiner wordt en zich sluit aan het einde van de projectieperiode.

De evolutie van de potentiële groei wordt verklaard door de drie componenten ervan: de kapitaalvoorraad, de potentiële werkgelegenheid en de trendmatige totale factorproductiviteit (TFP).

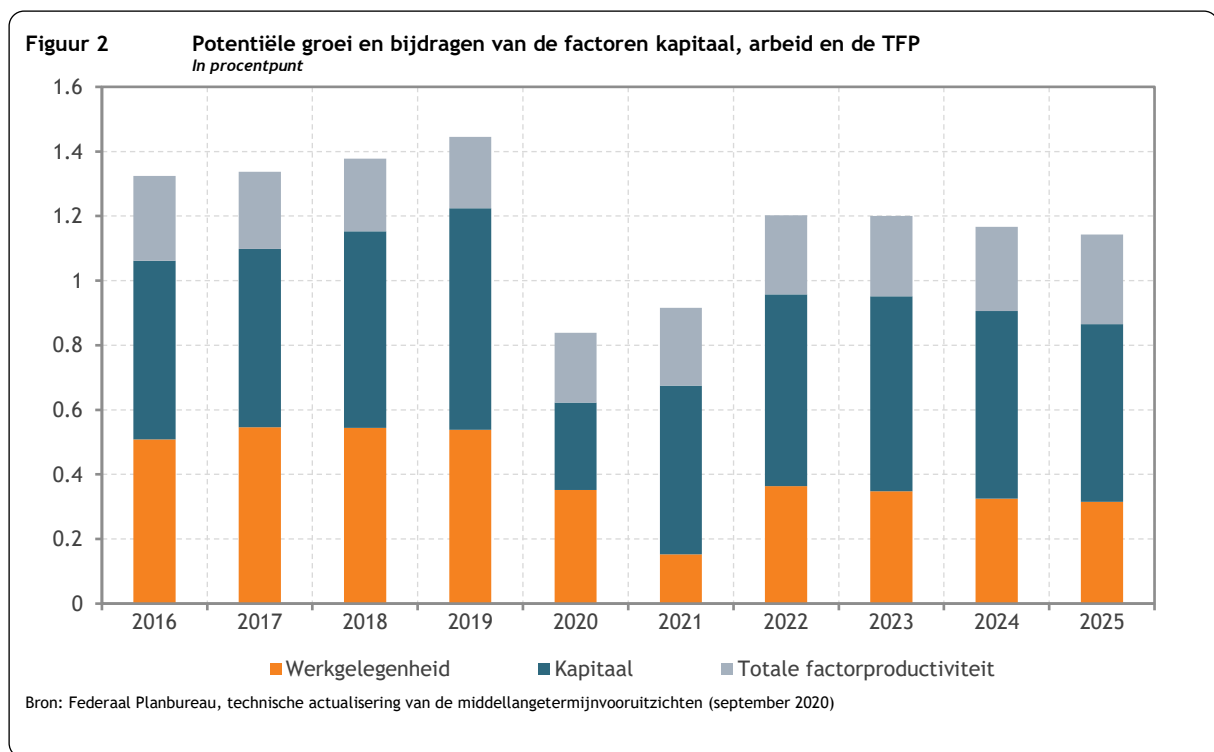
⁷ De groei wordt uitgedrukt in procent en de output gap in procent van het potentieel bbp.

In het recente verleden zijn de groeibijdragen van die drie factoren relatief stabiel gebleven, namelijk tussen 0,6 en 0,7 procentpunt voor de kapitaalvoorraad, 0,5 procentpunt voor de potentiële werkgelegenheid en tussen 0,2 en 0,25 procentpunt voor de totale factorproductiviteit. De geraamde potentiële groei was dan ook vrij stabiel en bedroeg ongeveer 1,4 % per jaar.

De huidige crisis heeft geleid tot een forse daling van de investeringen, wat een beperkte stijging van de kapitaalvoorraad tot gevolg had. Die zou dit jaar dan ook slechts 0,3 procentpunt bijdragen tot de potentiële groei. Vanaf 2022 zou die evenwel een gelijkaardige groeibijdrage leveren als tijdens de afgelopen periode (gemiddeld ongeveer 0,6 procentpunt per jaar).

De potentiële TFP lijkt weinig te worden beïnvloed door de huidige crisis. De daling van de effectieve totale factorproductiviteit in 2020 zou volgens onze ramingen al hersteld worden in 2022. Het grootste deel van de schok wordt opgevangen in de cyclische component, zodat de bijdrage van de TFP tot de potentiële groei + 0,2 procentpunt bedraagt en zelfs + 0,3 procentpunt op het einde van de projectieperiode.

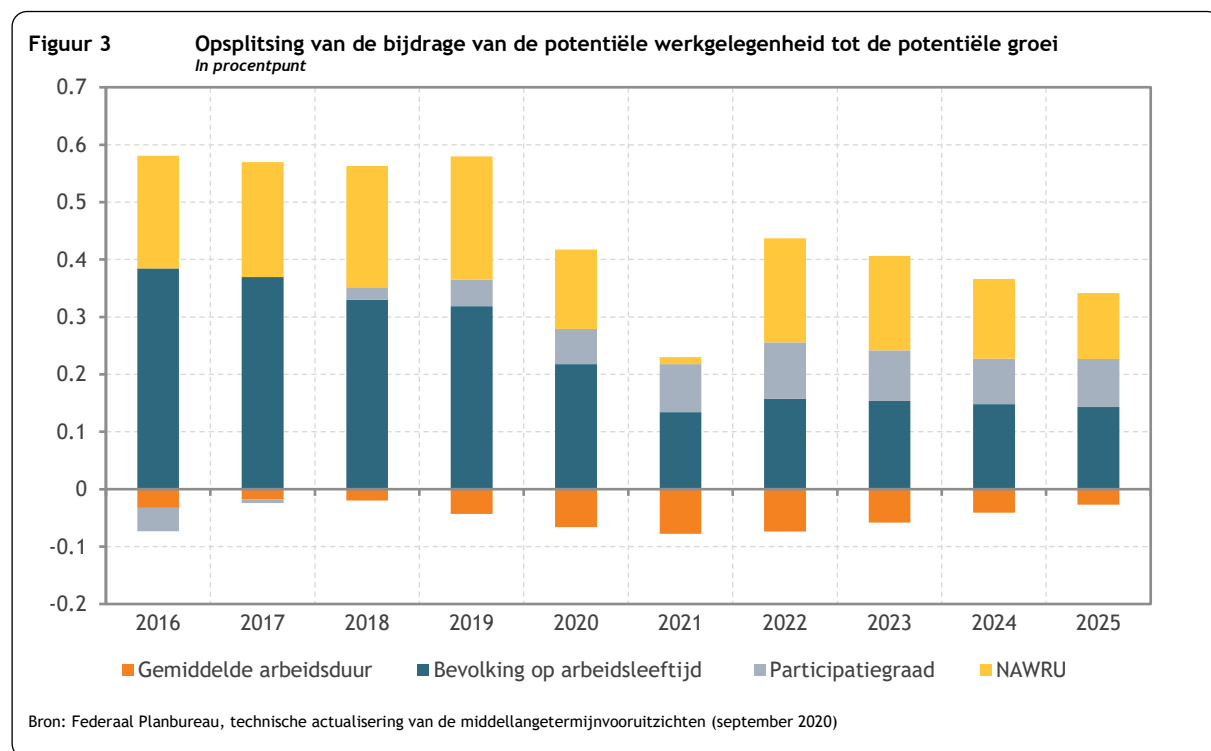
Tot slot zou de bijdrage van de potentiële werkgelegenheid tot de potentiële groei in 2020, en vooral in 2021 worden getroffen. De bijdrage ervan zou nadien positiever zijn, maar onder het niveau van vóór de crisis blijven.

De bijdrage van de potentiële werkgelegenheid tot de potentiële groei stemt overeen met de som van vier bijdragen: de bevolking op arbeidsleeftijd (15-74 jaar), de gemiddelde trendmatige arbeidsduur, de trendmatige participatiegraad en de NAWRU (werkloosheidsgraad die overeenstemt met een stabiele looninflatie). In het recente verleden heeft vooral de bevolking op arbeidsleeftijd de bijdrage van de potentiële werkgelegenheid ondersteund (figuur 3). Als gevolg van de vergrijzing zou de groei van die leeftijdscategorie de komende jaren lager uitvallen. De bijdrage van de NAWRU zou ook dalen tussen

2022 en 2025 (en lager liggen dan zijn niveau van vóór de crisis), terwijl de bijdrage van de gemiddelde arbeidsduur negatief zou zijn.

4. Vergelijking van de ramingen met die van de Europese Commissie

De meest recente vooruitzichten van de EC dateren van mei 2020. Ze worden voorgesteld in tabel2.

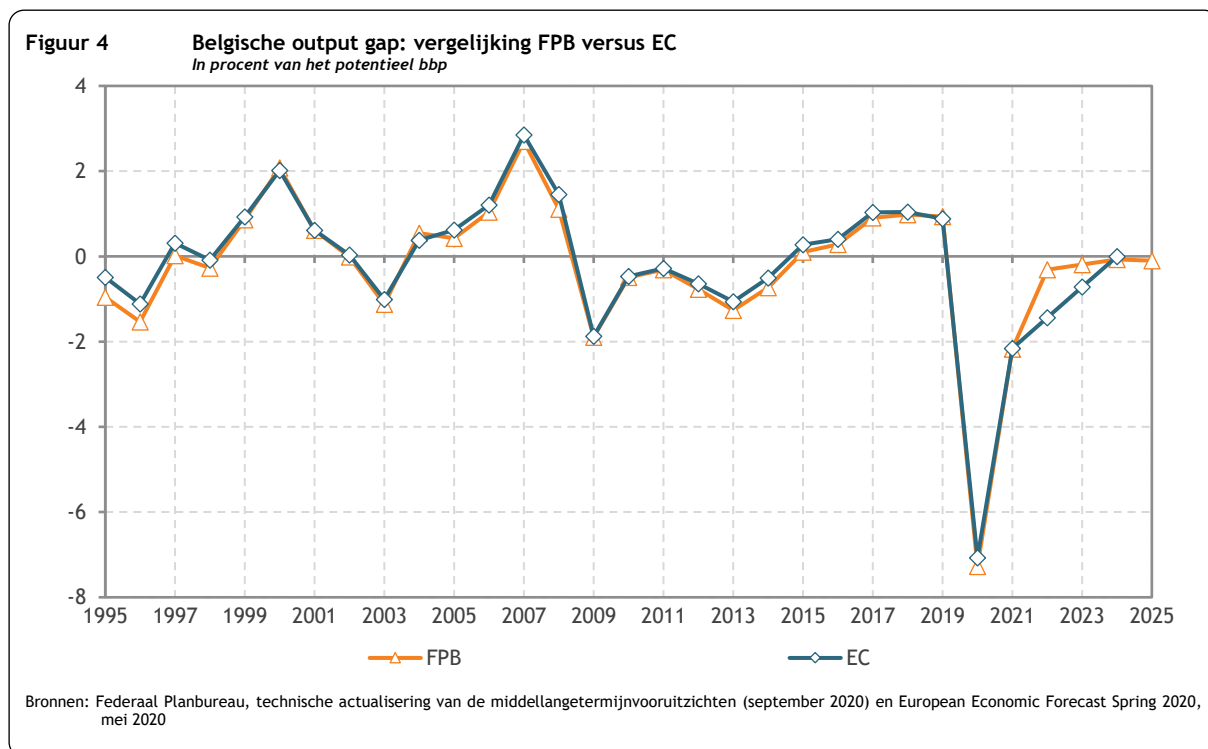
Tabel2 Lentevooruitzichten 2020 van de EC voor België⁸

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Effectieve groei	1,5	2,0	1,5	1,4	-7,2	6,7
Potentiële groei	1,4	1,3	1,4	1,5	0,8	1,3
Output gap	0,4	1,0	1,0	0,9	-7,1	-2,2

Bron: European Economic Forecast Spring 2020, mei 2020

In figuur 4 worden de ramingen van de output gap door beide instellingen vergeleken. Afgezien van de eerste jaren, zijn de verschillen tussen de ramingen relatief klein.⁹ Vanaf 2022 zijn de verschillen het gevolg van de toepassing van een regel voor het dichten van de output gap door de EC, wat zich vertaalt in een veel minder sterke effectieve groei in 2022, maar een sterkere groei in 2023 en 2024 ten opzichte van het FPB-scenario.

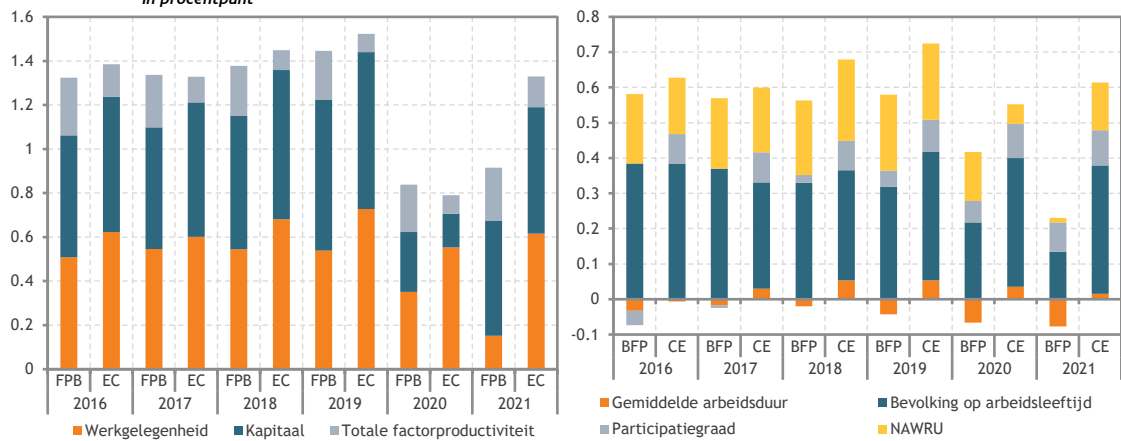
Ondanks de vergelijkbare ramingen van de potentiële groei, verschillen de bijdragen van de verschillende factoren tot die groei. We beperken onze vergelijking tot de periode 2016-2021, aangezien de daaropvolgende jaren voor de EC het resultaat zijn van extrapolaties of hypothesen en niet van een macro-economisch scenario.

⁸ De groei wordt uitgedrukt in procent en de output gap in procent van het potentieel bbp.

⁹ Tussen 2010 en 2021 bedraagt het maximale verschil tussen de beide ramingen 0,2 procentpunt.

Figuur 5 Bijdrage tot de potentiële groei: FPB versus EC
In procentpunt

Bronnen: Federaal Planbureau, technische actualisering van de middellangetermijnoorzichten (september 2020) en European Economic Forecast Spring 2020, mei 2020
Berekeningen: Federaal Planbureau

Voor het recente verleden (2016-2019) is de door beide instellingen geraamde potentiële groei zeer gelijkwaardig: de positievere bijdrage van de TFP in de FPB-ramingen wordt gecompenseerd door de minder positieve bijdragen van de factoren kapitaal en arbeid (zie figuur 5, linkerdeel). Dat geldt ook voor 2020. In 2021 ligt de door het FPB geraamde potentiële groei (0,9 %) lager dan die van de EC (1,3 %), wat hoofdzakelijk te wijten is aan een kleinere bijdrage van de factor arbeid. Die kleinere bijdrage wordt verklaard door een lagere groei van de bevolking op arbeidsleeftijd, door een minder sterke daling van de NAWRU en door een negatieve bijdrage van de gemiddelde arbeidsduur (zie figuur 5, rechterdeel).

5. Bibliografie

ANDERTON, R., ARANKI, T., DIEPPE, A., ELDING, C., HAROUTUNIAN, S., JACQUINOT, P., JARVIS, V., LABHARD, V., RUSINOVA, D. en B. SZÖRFI (2014), *Potential Output from a Euro Area Perspective*, Occasional Paper Series n°156, ECB, november.

FEDERAAL PLANBUREAU (2020), *Economische vooruitzichten 2020-2025*, juni.

FEDERAAL PLANBUREAU (2020), *Economische begroting 2021*, september.

FEDERAAL PLANBUREAU (2020), *Economische vooruitzichten 2020-2025 – Actualisering van september 2020*, september.

EUROPESE COMMISSIE (2020), *European Economic Forecast Spring 2020*, mei.

HAVIK, K., MC MORROW, K., ORLANDI, F., PLANAS, C., RACIBORSKI, R., ROEGER, W., ROSSI, A., THUM-THYSEN, A. en V. VANDERMEULEN (2014), *The Production Function Methodology for Calculating Potential Growth Rates and Output Gaps*, Economic Papers 535, European Economy, European Commission, november.

LEQUIEN, M., en A. MONTAUT (2014), *Croissance potentielle en France et en zone euro : un tour d'horizon des méthodes d'estimation*, Document de travail 2014/09, Insee, juli.